

ಸೊಗಸಿನ 'ಸೋಗಾಸೆ'

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವುದು ಸೊಗಸಾಗಿ ಪೇರಿಸಿಟ್ಟ ಅಡಿಕೆ ಸೋಗೆಗಳ, ಹಾಳೆ ಕಡಿದ ನಂತರದ ಶೇಷಭಾಗಗಳ ರಾಶಿ. ಈ ಹಿಂದೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಸೋಗೆಗಳನ್ನು ಈಗ ಅಂತಹ ಮನೆಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೊದಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದ ಹಾಗೆ, ಈ ಸೋಗೆಗಳ ರಾಶಿಗೆ 'ಸೋಗಾಸೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಸೋಗಾಸೆ ನೋಡಲು ಸೊಗಸೇ ಸೊಗಸು! ಈ 'ಸೋಗಾಸೆ'ಯನ್ನು ಹೊದಿಸುವುದರಿಂದ ಮನೆಯೇ ಇರಲಿ, ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯೇ ಇರಲಿ ಸದಾಕಾಲವೂ ತಂಪು ತಂಪಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ! ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ, ಕುಮಟಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ, ಮುರುರಿನ ಸಿದ್ದರ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಹೇರಂಭ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಅಪರೂಪದ ಈ 'ಸೋಗಾಸೆ' ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೋಡಲು ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಚಿತ್ರ- ಬರಹ: ನಾರಾಯಣ ಯಾಜಿ, ತಿರಾಲಿ

ಮನೆ ತುಂಬುವ ಹಬ್ಬ

ತುಳುನಾಡಿನ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ 'ಇಲ್ಲಾ ದಿಂಜಾವುನ' (ಮನೆ ತುಂಬಿಸುವುದು) ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂಭ್ರಮ. ಹೊಸ ಫಸಲಿನ ಭತ್ತವನ್ನು ಹಲಸು, ಮಾವಿನ ಎಲೆ, ಬಿದಿರಿನ ಸೊಪ್ಪು, ಪಚ್ಚೆ ಕದಿರು, ಇಟ್ಟೇವಿನ ಹೂಗಳು, ದಡ್ಡಾಲದ ನಾರಿನ ಜೊತೆ ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯ ಎದುರು ಮಣೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಆರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ತಲೆಗೆ ಮುಂಡಾಸು ಕಟ್ಟಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಅನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ನೀನು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿರು' ಎಂಬ ಅರ್ಥ ನೀಡುವ ಪೊಲಿ... ಪೊಲಿ... ಪೊಲಿ... ಎನ್ನುವ ಘೋಷಣೆ ಕೂಗುತ್ತಾ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮುತ್ತೈದೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೆಂಪನೀರು ಹಾಕಿ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು ಹಾಕಿ ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕದಿರು ತುಂಬಿದ ಬುಟ್ಟಿ, ಸೇರು, ಪಾವು, ಹಸಿರು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ದೇವರ ಎದುರು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ಎರಡೆರಡು ಕದಿರು ತೆಗೆದು ಮಾವಿನ ಎಲೆ, ಬಿದಿರಿನ ಎಲೆಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿ ದಡ್ಡಾಲದ ನಾರಿನಿಂದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ, ಬೋದಿಗೆಯ ಕಂಬಕ್ಕೆ, ಹಟ್ಟಿಗೆ, ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. (ಕುರಲ್ ಕಟ್ಟುನ) ಹೊಸ ಕದಿರಿನಿಂದ ತೆಗೆದ ಭತ್ತವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಕಿಕಾಳುಗಳನ್ನು ಅನ್ನದ ಪಾಯಸಕ್ಕೆ ಬೆರೆಸಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹಬ್ಬದೂಟದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಾಗಿ ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಊಟ, ನವಾನ್ನ ಭೋಜನ, ಹೊಸ್ರಾರೋಗಣೆ ಎಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಸರು. (ಪುದ್ದರ್) ಚೌತಿ, ವಿಜಯದಶಮಿ, ಸಂಕ್ರಮಣದ ಮರುದಿನ (ನಿಂಗೊಡೆ), ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಮನೆ ತುಂಬಿಸಲು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದಿನಗಳು. ಕನ್ನಾ ಸಂಕ್ರಮಣದಿಂದ ತುಲಾ ಸಂಕ್ರಮಣದ ತನಕ (ನಿರ್ನಾಲ) ಈ ಹಬ್ಬ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ-ಬರಹ: ಡಾ. ವೇಣುಗೋಪಾಲ ಶರ್ಮಾ, ಗುರುವಾಯನಕೆರೆ

ಕೈದಾಳದ ಶಿಲಾಶಾಸನ

ಕೈದಾಳದ ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಶಾಸನವು ಅಮರಶಿಲ್ಪಿ ಜಕಣಾಚಾರಿಯ ಕಾಲದ್ದು. ಈ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಹುಟ್ಟೂರು ಇದು. ಜಕಣಾಚಾರಿಗೆ ಕೈ ಬಂದ ಸ್ಥಳವಾದ್ದರಿಂದ ಕೈದಾಳವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿ ನಿಂತಿದ್ದರೂ ಶಾಸನ ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ, ಇದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯೂ ಈ ಕಲಾ ಸಂಪತ್ತು, ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಲ್ಲವೆ?

-ಶಶಿರೇಖಾ ನಾಗೇಂದ್ರ, ಕುಣಿಗಲ್

